

KONU 1: I. DÜNYA SAVAŞININ NEDENLERİ

I. DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİNDE DEVLETLER ARASINDA MEYDANA GELEN KUTUPLAŞMA (ÜÇLÜ İTTİFAK VE ÜÇLÜ İTİLAFLAR GRUPLARI DOĞUYOR)

- **Savaşın nedenlerinden en önemlisi, sömürgecilik yarışıdır.**

DİKKAT: Bu kişisel yoruma açık bir konu değildir. I. Dünya Savaşının en önemli nedeni sömürgecilik yarışıdır. Bunu sorularda, devletlerarası ekonomik rekabet veya devletlerarasındaki hammadde ve pazar rekabeti şeklinde görebiliriz.

Gelelim Sömürgecilik yarışının nasıl bir kutuplaşmaya neden olduğuna:

- Bir tarafta, sanayileşmesini tamamlamış, "üzerinde güneş batmayan imparatorluğu" kurmuş, var olan sömürge alanlarının çoğuna sahip olan **İngiltere** vardır.
- Diğer tarafta, siyasi birliğini geç kurmuş, sanayileşmesini geç tamamlamış ve sömürgecilik yarışına geç başlayan **Almanya** vardır.
- Almanya'nın geç ortaya çıkıp sömürge elde etmek için İngiltere ile rekabete girmesi bloklaşmayı başlatan temel sebep olmuştur.
- Öte yandan çıkarları İngiltere ile ortak olan, sömürgelere sahip ve bu sömürgeleri kaybetmek istemeyen **Fransa**, İngiltere ile yakınlaşırken
- Tıpkı Almanya gibi birliğini geç tamamlayarak, sömürgecilik yarışına geç katılan İtalya Almanya ile yakınlaştı.

- **Savaşın ikinci önemli nedeni ise Milliyetçilik fikridir.**

Peki, milliyetçilik fikri kutuplaşmaya nasıl etki etti.

- **Rusya** yaklaşık yüz yıldır bakanlarda **Panslavizm politikası** uygulamaktadır. Rusya'nın balkanlarda uyguladığı Panslavizm politikası **Osmanlı ve Avusturya-Macaristan** için yıkıcı olmuştur. Bu demek oluyor ki Rusya hangi safta yer alacaksa Osmanlı devleti ve Avusturya-Macaristan onun karşısında yer alacaktır.

NOT: PANSLAVİZM, Slav milliyetçiliği demektir. Tüm Slav ırklarını Rusya önderliğinde birleştirmek amacı taşır.

- Bu süreçte İngiltere, Hem Osmanlı Devleti ile kıyaslandığında daha güçlü bir müttefik olduğu için, hem de Avusturya-Macaristan'ın Almanya'nın yanında yer alacağını bildiği için Rusya ile yakınlaşmıştır. (Yakınlaşma süreci REVAL konferansı ile başlamıştı.)

- İngiltere ile Rusya'nın yakınlaşması, Osmanlı Devleti'ni kaçınılmaz olarak Almanya ile yakınlaştırır. Çünkü Osmanlı Devleti yaklaşık yüz yıldır denge politikası ile ayakta kalmaya çalışmaktadır.

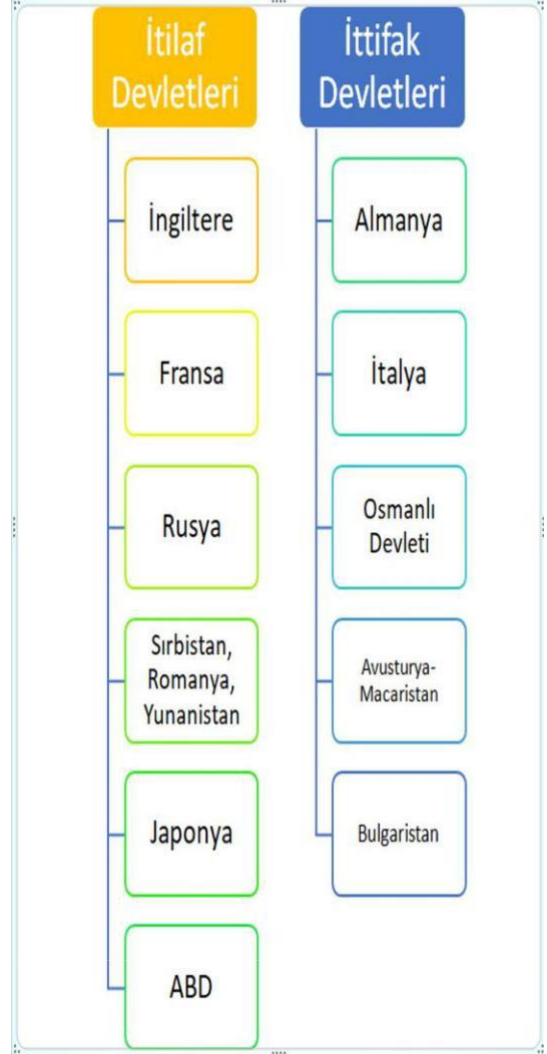
NOT: DENGİ POLİTİKASI, büyük güçlerin arasındaki çıkar çatışmasından yararlanarak ayakta kalmaya çalışmak, bu güçleri birbirine karşı denge unsuru olarak kullanmak diye tanımlanabilir.

DİKKAT: Böylece ÜÇLÜ İTTİFAK VE ÜÇLÜ İTİLAF grupları ortaya çıktı.

İTİLAF DEVLETLERİ	İTTİFAK DEVLETLERİ
İNGİLTERE	ALMANYA
FRANSA	İTALYA
RUSYA	AVUSTURYA- MACARİSTAN

Bu iki genel sebebin dışında pek çok özel sebep te devletleri aynı noktaya götürür.

- Almanya ile Avusturya-Macaristan İmparatorluğu pek çok ortak noktaya sahipti. İkisinin de Germen nüfusu fazladır, akraba hanedanlar tarafından yönetilirler, ikisi de kara devletidir.
- Fransa'nın Alsas-Loren bölgesini ve buradaki önemli kömür yataklarını Almanya'ya kaptırması savaşın sebeplerinden birisidir.
- Balkan devletleri İtilaf Devletlerinin yanında yer alırken; Bulgaristan II.Balkan Savaşı'nda kaybettiği yerleri almak için Almanya tarafında yer almıştır.
- İngiltere'nin, Trablusgarp'ı İtalya'ya vermesi ve Batı Anadolu'yu vaat etmesi üzerine İtalya, İtilaf devletleri tarafına geçti.
- Japonya, savaşın sonlarına doğru Almanya'nın Uzakdoğu sömürgelerini ele geçirmek için İtilaf devletleri safında savaşa girdi.
- ABD'nin İtilaf Devletleri safında savaşa girmesi savaşın seyrini değiştiren en önemli gelişmedir. Bu süreci ileride işleyeceğiz.

KONU 2: OSMANLI DEVLETİ / ALMANYA YAKINLAŞMASININ NEDENLERİ

DİKKAT: Osmanlı Devleti ile Almanya'nın yakınlaşmasının her iki devlet açısından da sebepleri vardır. Şimdi bu sebepleri ayrı ayrı görelim:

Almanya'nın Osmanlı'ya Yakınlaşmasının Sebepleri

- **Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumu:** Osmanlı Devleti, İngiltere'nin sömürgelerine giden yol üzerindeydi. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi, İngiltere'nin sömürgeleri ile bağlantısını zora sokacaktı. Sömürgelerinden yardım alamayan İngiltere savaşı kaybetmiş demektir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin savaşa girişi İngiltere ve Fransa'nın Rusya ile bağlantısını koparacaktı.

DİKKAT: Tüm bu sebeplerden ötürü, Almanya'nın Osmanlı Devleti ile yakınlaşmasının en önemli sebebi Jeopolitik konumudur. Bu konu yoruma açık değildir. Böyle bir soru ile karşılaşsak bu seçeneği işaretlemeliyiz.

- Osmanlı Padişahı aynı zamanda tüm Müslümanların Halifesidir. Almanya halifeliğinin gücünden yararlanmak istemektedir. Çünkü İngiltere'nin sömürgelerinde önemli miktarda Müslüman yaşamaktadır.

NOT: Osmanlı Padişahı V. Mehmet (Reşat) I. Dünya savaşına girerken "Kutsal Cihat" ilan ederek tüm Müslümanları halifenin yanında savaşıma çağırmıştır. Ancak bu çağrı umulan etkiyi yaratmamıştır. Hatta Araplar halifelerinin yanında değil, İngiltere'nin yanında yer alarak Osmanlı Devletine ihanet etmiştir. Bu ihanet bize İslamcılık fikrinin geçerliliği olmadığını gösterir.

- Yeni cephe açarak savaşı daha geniş alana yayarak kendi yükünü hafifletmek isteği
- Osmanlı'nın insan gücünden faydalanma isteği

DİKKAT: "Osmanlı Devletinin Savaş gücünden yararlanmak" ifadesi ile karıştırmayalım. Bu devletlerin ciddiye aldığı bir savaş gücümüz ya da teknolojik gücümüz yoktur. Ama onların çıkarları uğruna cephelere gönderilecek insan gücümüz vardır.

Osmanlı'nın Almanya'ya Yakınlaşma Sebepleri,

- **Siyasi yalnızlıktan kurtulma isteği:** Osmanlı Devleti 19. yüzyılın başından itibaren denge politikası ile ayakta kalmaya çalışmıştır. 19. yüzyılda oluşan denge ise Rusya'ya karşı İngiltere'nin desteğini almak olmuştur. 20. yüzyıl başlarında bu durumun değişmesine neden olan iki devlet, Almanya ve İtalya ortaya çıkınca İngiltere, Rusya ile yakınlaşma sürecine girmiştir. Sonuç olarak İngiltere ve Rusya birlikte hareket ediyorsa biz mecburen karşı taraf ile yakınlaşmak zorunda idik.
- Savaşı, Almanya'nın kazanacağına inanması.
- İttihat ve Terakki yöneticilerinin Almanya hayranlığı, Bu yöneticilerin çoğu askerdir. Bu askerler subaylık eğitimi sırasında Alman askeri misyonlarından ders almış, Alman talim kitaplarıyla yetişmişlerdir.
- Önceden kaybedilen toprakları geri alma isteği

KONU 3: 1. DÜNYA SAVAŞININ BAŞLAMASI VE OSMANLI DEVLET'İNİN SAVAŞA GİRİŞİ

I. DÜNYA SAVAŞI'NIN BAŞLAMASI

- Avusturya-Macaristan veliahdının Saraybosna ziyareti sırasında Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesi (28 Haziran 1914) ile başlamıştır.
- Uzun süredir devletler aralarında kutuplaştıkları için birkaç hafta içinde Avrupa'nın büyük güçleri savaşa dâhil olmuştur.
- Çatışmalar 28 Temmuz 1914'te Avusturya-Macaristan'ın Sırbistan'ı işgali ile başlamıştır. Ardından Almanya Fransa'ya, Rusya ise Almanya'ya saldırmıştır.

DİKKAT: İttifak Devletleri arasında olmasına rağmen İtalya, önce savaşa girmemiştir. Sonra ise özellikle İtilaf devletlerinin Batı Anadolu'yu vaat etmesi üzerine onların yanında savaşa girmiştir. Savaşın asıl kaderini belirleyen cephe, Almanya'nın Fransa'ya saldırması sonucu oluşan, bir tarafta İngiltere ve Fransa, diğer tarafta ise Almanya'nın yer aldığı BATI CEPHESİ'DİR. İki taraf ta bu cephede bir sonuç alamayınca alternatif çözüm arayışlarına girdiler.

Örneğin;

- Osmanlı Devleti'ni savaşa sokmak Almanya'nın çözüm yollarından birisi iken
- Çanakkale Boğazına saldırmak İtilaf devletlerinin çözüm yollarından birisi olmuştur.
- ABD'nin savaşa girmesini sağlamalarını bu açıdan değerlendirebiliriz.

NOT: Bir Avrupa savaşı olarak başlayan savaş, ABD'nin ve kolonilerin de dâhil olması ile Dünya Savaşı halini almıştır.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA GİRMESİ (1914)

- Akdeniz'de İtilaf Devletleri donanmasından kaçan Goben ve Breslav adlı iki Alman gemisi Osmanlı Devletine sığındılar.
- Osmanlı Devleti bu gemileri satın aldığını ilan ederek isimlerini Yavuz ve Midilli olarak değiştirdi.
- Sonrasında bu iki gemi, Rusya'nın Sivastopol limanını bombaladı. (29/30 Ekim 1914)
- Böylece Osmanlı Devleti savaşa girmiş oldu. (Kasım 1914)

NOT: Aslında Osmanlı Devleti, bundan önce İtilaf Devletlerinin yanlarında savaşa girmek için bir teşebbüste bulunmuştur. Ancak bu teşebbüs İtilaf devletleri tarafından kabul edilmemiştir. İtilaf devletleri Osmanlı Devleti savaşta tarafsız kalırsa borçlarını ertelemek gibi bazı vaatlerde bulundular. Diğer yandan da Osmanlı topraklarını aralarında paylaşmak için gizli antlaşmalar yapıyorlardı.

NOT: Gemilerin satın alınması ile ilgili bir diğer konu ise I. Dünya Savaşının hemen öncesinde İngiltere'ye, parasını peşin olarak ödediğimiz iki gemi siparişi vermiştik. Gemiler bitmesine rağmen İngiltere bu gemileri bize vermedi.

I. DÜNYA SAVAŞININ SEYRİNİ DEĞİŞTİREN OLAYLAR

- 1917'de Çanakkale cephesinin etkisiyle Rusya'da Bolşevik İhtilali çıktı ve Rusya savaştan ayrıldı. Bu durum İttifak Devletleri'nin lehine oldu. Çanakkale cephesinin kazanılması ve Rusya'nın savaştan çekilmesi üzerine Bulgaristan İttifak devletleri yanında savaşa girdi. Bu aşamada savaşı İttifak devletleri kazanacak gibi duruyordu.
- Atlas Okyanusu'nda İngiltere'ye silah satan Amerikan gemilerini Almanya batırmaktaydı. Ticaret gemisi zannederek bir Amerikan yolcu gemisini batırması üzerine, ABD İtilaf Devletleri yanında savaşa girdi. ABD, doğrudan Batı cephesine çıkarma yaptı. Almanya'nın batı cephesinin çökmesi üzerine ittifak tarafı yenildi.

KONU 4: OSMANLI DEVLET'İNİ PAYLAŞMA TASARILARI (GİZLİ ANTLAŞMALAR)

İtilaf Devletlerinin gizli antlaşma yapmalarının nedenleri,

- Bazı tarafsız devletleri kendi yanlarında savaşa sokmak istemeleri.
- Osmanlı Devlet'inde ayaklanmalar çıkartmak.
- Savaş sonrası toprak paylaşımalarında aralarında doğabilecek anlaşmazlıkları önlemektir.

GİZLİ ANTLAŞMALAR

1. Boğazlar Antlaşması:

- Boğazlar ve İstanbul, Rusya'ya verildi.

2. Petrograt Antlaşması:

- Doğu Anadolu Bölgesi ve
- Doğu Karadeniz kıyıları, Rusya'ya verildi.

3. Londra Antlaşması:

- Antalya ve çevresi yani Akdeniz bölgesi
- 12 Ada, İtalya'ya verildi.

4. St. Jean de Maurienne Antlaşması:

- İzmir ve çevresi yani Batı Anadolu İtalya'ya verildi.

5. Sykes-Picot Antlaşması:

- Irak, İngiltere'ye verildi.
- Suriye, Lübnan ve Kilikya (Çukurova bölgesi) Fransa'ya verildi.
- Suriye'nin bir kısmı ve Ürdün'de İngiltere ve Fransa'nın koruyuculuğunda bir Arap devleti kurulacaktı.

6. Mc. Mahon Antlaşması:

- Hicaz Emiri Şerif Hüseyin ile yapmışlardır. Arapların Osmanlı'ya ihaneti karşılığında Şerif Hüseyin'e bağımsız bir Arap devleti sözü verilir.

PAYLAŞIMDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER:

- Rusya'da Bolşevik ihtilali olup ta Rusya savaşta çekilince ona vaat edilen yerlerle ilgili olarak:
  1. Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti kurmayı planladılar.
  2. Boğazlar bölgesini İttifak Devletlerinin katılımıyla oluşturulacak bir komisyon ile yönetmeyi kararlaştırdılar.

NOT: Rusya'da iktidarı ele geçiren Bolşevikler, tüm dünyaya gizli antlaşmaları açıkladılar.

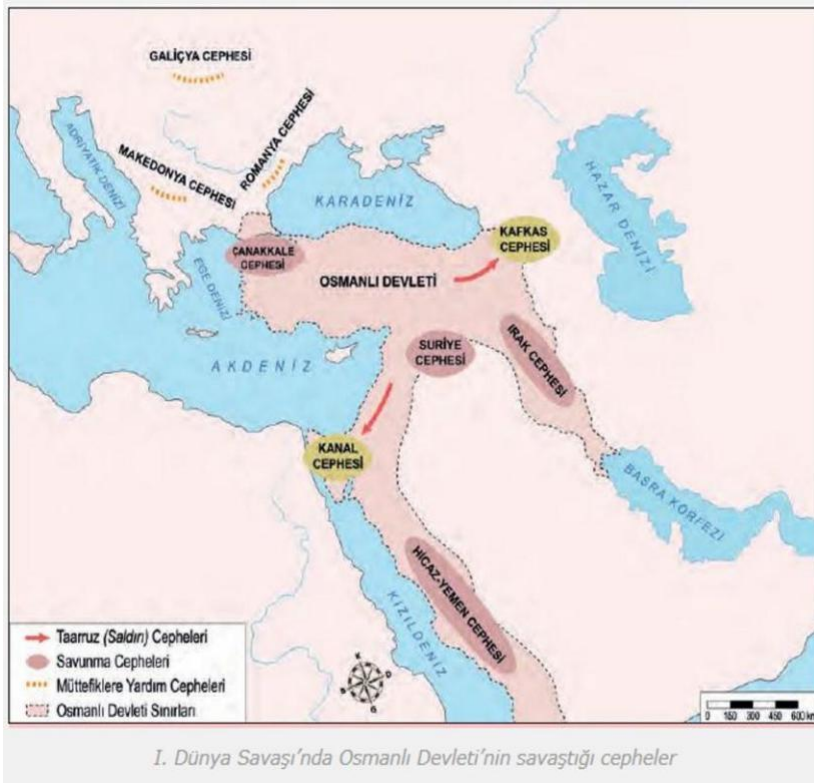
- Wilson ilkelerini bahane eden İngiltere, Batı Anadolu'nun (İzmir ve çevresi), İtalya yerine Yunanistan'a verilmesini sağladı.

DİKKAT: Bu değişikliklerle birlikte tasarının son hali SEVR barış antlaşmasında ortaya konulmuştur.

KONU 5: OSMANLI DEVLET'İNİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşında yer aldığı cepheleer üç ana başlık altında toplanabilir:

A) TAARRUZ CEPHELERİ

- Kafkas Cephesi
- Kanal Cephesi

B) SAVUNMA CEPHELERİ

- Irak Cephesi
- Çanakkale Cephesi
- Yemen-Hicaz Cephesi
- Filistin-Suriye Cephesi

C) MÜTTEFLİKLERİNE YARDIM AMACIYLA ASKER GÖNDERDİĞİ CEPHELER (TOPRAKLARIMIZ DIŞINDA SAVAŞTIĞIMIZ CEPHELER)

- Romanya Cephesi
- Galiçya Cephesi
- Makedonya Cephesi

Şimdi bu cepheleeri tek tek inceleyelim.

A) TAARRUZ CEPHELERİ

1. KAFKAS CEPHESİ

DİKKAT: Saldırıyı başlatan Osmanlı devleti olduğuna göre, cephenin açılma sebeplerini Osmanlı Devleti açısından değerlendirmemiz gerekir. Aynı şekilde savunma cephelerinde de saldıran İtilaf devletleridir. Dolayısıyla onların bir takım beklentileri vardır.

Cephenin Açılma nedenleri:

- Orta Asya Türklerine ulaşarak buradan toplanacak kuvvetlerle savaşı kazanmak.
- Azerbaycan petrolerine ulaşmak.
- İran üzerinden Hindistan'a ulaşarak İngiltere'nin sömürgelerini ele geçirmek.
- Almanya'nın, Batı cephesindeki yükünü hafifletmek.

NOT: Bu cephenin açılmasında Turancılık fikri ve ENVER PAŞA etkilidir.

NOT: Kafkas cephesi, I. Dünya savaşında savaştığımız ilk cephedir. Ancak en son kapanan cephelerden birisi olmuştur.

Cephede Mücadele;

- Cephenin açılması için Enver Paşa komutasındaki birliklerle **Sarıkamış Harekâtı** düzenlenir. Harekât sırasında 90.000 askerimiz donarak şehit olur. Sonraki hastalıklar v.b nedenlerle kaybımız 120 bine ulaşır.
- Bunun sonucunda Ruslar saldırıya geçer. Van, Bitlis, Muş, Trabzon, Erzincan, Bayburt ve çevresini işgal ederler.
- Mustafa Kemal, Çanakkale cephesinden sonra buraya atanır. Muş ve Bitlis'i Rusların elinden kurtarmayı başarır.

Cephenin kapanışı:

- Cephe, Rusya 'da Bolşevik İhtilali'nin çıkması sonucu 1918 'Brest-Litowsk' Antlaşması ile kapanmıştır.

BREST-LİTOWSK ANTLAŞMASI:

- Rusya, Savaş sırasında işgal ettiği toprakları geri vermiştir.
- Rusya, Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir.
- Rusya, 1878 de Berlin Antlaşmasında aldığı Kars, Ardahan, Batum'u (Evliye-i Selase) geri verdi.

NOT: Osmanlı Devleti'nin toprak kazanarak yaptığı son anlaşmadır.

DİKKAT: Ermeniler bu cephede verdikleri zarar ve Rusya ile işbirliği yaptığı gerekçesi ile 1915'te çıkarılan **Tehcir Kanunu** ile (zorunlu göç) Ermeniler Suriye'ye göç ettirildi.

2. KANAL CEPHESİ

- Almanların isteği ile 14 Ocak 1915 tarihinde başlamıştır.

Cephenin açılma nedenleri:

- Süveyş Kanalı'nı ele geçirmek.
- Mısır egemenliğini geri kazanmak.
- İngilizlerin can damarı olan Süveyş Kanalını vurmaktır.(Sömürge ile bağlarını kesmek)
- Yeni bir cephe açarak Almanya'nın yükünü hafifletmek.

Cephede Mücadele;

- Süveyş Kanalını ele geçirmek için iki kez taarruz ettik.
- Ancak kanal İngilizler için çok önemliydi. Bu yüzden çok iyi korunuyordu.
- Bu taarruzlarda başarısızlık ve İngilizlerin kanalın güvenliğini sağlamak istemesi İngiliz ilerleyişini başlattı.
- Böylece önce Filistin, ardından Suriye Cepheleleri oluştu.

DİKKAT: Kanal Cephesi, Filistin Cephesi, Suriye Cephesi birbirinin devamı niteliğindedir.

B) SAVUNMA CEPHELERİ

1. IRAK CEPHESİ

- Bu cepheyi İngiltere açmıştır.

Cephenin açılma nedenleri:

- Hindistan'ın güvenliğini sağlamak.
- Irak petrolerini denetlemek.
- Rusya ya yardım göndermeyi amaçlamışlardır.

NOT: Osmanlı Devleti'nin savaştığı ilk savunma cephesidir.

Cephede Mücadele;

- İngilizler 1914'te Basra Körfezi'ne asker çıkarmıştır.
- Osmanlı ordusu, Kut-ul Amare'de İngilizleri durdurmayı başarmıştır. Hatta 1800 İngiliz askerini esir etmiştir.
- Bunun üzerine İngilizler Basra Körfezine tekrar asker çıkararak saldırdığında Takviye alamayan Osmanlı Askerleri geri çekilmek zorunda kalmıştır.
- İngilizler, Kuzey'e doğru ilerleyerek önce Bağdat'ı ardından Kerkük'ü işgal etmişler, Musul a kadar ilerlemişlerdir.

NOT: Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı sırada Kerkük işgal edilmiş ancak Musul henüz işgal altında değildir. Bu önemlidir çünkü Misak-ı Millî buna göre şekillenmiştir.

Sonuç olarak

- Irak cephesi kaybedildi.
- İngilizler, Kerkük ve Irak'ı işgal ettiler.

2. ÇANAKKALE CEPHESİ

Cephenin açılma nedenleri:

- İstanbul'u alarak savaşı çok kısa sürede bitirmek.
- Osmanlı Devletini savaş dışı bırakmak böylece savaşın çok geniş alanlara yayılmasını önlemek.
- Rusya'ya yardım göndermek.(Çarlık yönetimi savaşın külfetleri ile birlikte zor durumda.)
- Rusya'dan malzeme ve tarım ürünü almak.

Cephede Mücadele;

☐ Çanakkale Muharebeleri iki kısımdan oluşur. İtilaf Devletleri o zamana kadar kurulmuş en büyük deniz gücüne sahipti. Bu donanma sayesinde herhangi bir kara çıkarması yapmadan Çanakkale Boğazını geçebileceklerini düşünürler. 18 Mart 1915 en güçlü saldırıyı yaptıkları ve ağır kayıplarla geri çekildikleri tarihtir. Tarihimize 18 Mart Çanakkale

Deniz Zaferi olarak geçmiştir.

- Bu zaferde, Nusrat Mayın gemisinin döşediği mayınların, günlerce süren ağır bombardımana rağmen bataryalarını terk etmeyen Türk askerinin, Seyit onbaşının insanüstü çabasının payı çok büyüktür.
- Kara Muharebeleri 25 Nisan 1915'te başladı. Bu çıkarma II. Dünya Savaşındaki Normandiya çıkarmasına kadar, dünyanın en büyük çıkarma harekâtı olarak kalacaktır.
- Muharebeler başladığında Mustafa Kemal Yarbay rütbesindedir. Çıkarmanın yapılacağı yeri doğru tahmin ederek emrindeki birlikleri oraya kaydırması belki de tüm savaşın kaderini değiştirmiştir. Ardından Albay rütbesine ve Anafartalar Grup Komutanlığına getirilmiştir.
- Yaklaşık bir yıl devam eden kara muharebeleri sonucunda İtilaf devletleri hiçbir şey elde edemeden geri çekilmişlerdir.

Sonuçları;

- İtilaf devletleri Amaçladıkları şeylere ulamadılar. Osmanlı savaş dışı kalmadı.
- Çanakkale Savaşları I. Dünya Savaşını en az 2 yıl daha uzatmıştır.
- I. Dünya Savaşı çok geniş bir alana yayılmıştır.
- Rusya'ya yardım gitmedi. Rusya'da Bolşevik İhtilali çıktı. Çarlık rejimi devrildi ve Rusya savaştan çekildi.
- Mustafa Kemal, Ulusal bir kahraman haline geldi. Bu, Milli mücadelede onun lider olmasını sağlayan temel etken olmuştur.
- ☐ Milli direniş ruhu doğdu. "ÇANAKKALE GEÇİLMEZ." Bu ruh belki I. Dünya savaşını kazanmamızı sağlayamadı. Ama Kurtuluş Savaşı bu ruhla yapıldı.
- İngiltere ve Fransa'nın savaşta büyük itibar kaybetmesine sebep olmuştur.
- Bulgaristan'ın İttifak Devletleri safında savaşa girmesine neden olmuştur.
- Yarım milyona yakın insan ölmüştür.

3. HİCAZ YEMEN CEPHESİ

Cephenin açılma nedenleri:

- İngiltere Kızıldeniz'in, dolayısıyla sömürgelerine giden yolun güvenliğini sağlamak istiyordu.

Cephede Mücadele;

- Hicaz Emiri Şerif Hüseyin 5 Haziran 1916 da bağımsızlığını ilan etti.
- Aynı zamanda İngilizler Yemen'den asker çıkarıp Hicaz Bölgesi'nde kuzeye doğru ilerlediler.
- Böylece Cidde ve Taif İngilizlerin eline geçti.
- Bu cephede Türk askeri İtilaf

kuvvetinden çok Araplara karşı mücadele etti.

DİKKAT: Bu cephede Fahrettin Paşa'nın Medine'yi Araplara karşı müdafaası çok üzüntü vericidir.

NOT: Bu cephedeki savaşlar Ümmetçilik (İslamcılık) anlayışının geçersizliğinin kanıtıdır. Aksine milliyetçiliğin güçlendiğini göstermiştir.

4. FİLİSTİN CEPHESİ / 5. SURIYE CEPHESİ

- Kanal Harekâtı'nda Osmanlı ordusunun başarısız olması İngilizleri cesaretlendirdi.
- Bu cephede üstünlük İngilizlerin eline geçti. Kanal Cephesinde yenilen Osmanlı ordusu Gazze de yeni bir savunma hattı oluşturdu.
- Sonucunda Kudüs ve çevresi İngilizlerin eline geçti.
- Filistin kaybedilince bu kez Suriye'de yeni bir savunma hattı oluşturuldu.
- İngilizlerin ve Arapların şiddetli hücumları karşısında Halep boşaltıldı.
- M. Kemal'in son görev aldığı cephedir. Ancak buraya geldiğinde cephe kaybedilmiştir.
- Burada **Yıldırım Orduları Grup Komutanlığını**, Alman General Limon Van Sanders'ten teslim aldı.
- Halep'in kuzeyinde (Bugünkü Türkiye-Suriye sınırı) savunma hattı oluşturmaya çalıştı.
- Bu sırada Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandı.

NOT: Mustafa Kemal I. Dünya Savaşında;

- **Çanakkale**
- **Kafkas**
- **Suriye cephelerinde görev almıştır.**

C) MÜTTEFİKLERİNE YARDIM AMACIYLA ASKER GÖNDERDİĞİ CEPHELER (TOPRAKLARIMIZ DIŞINDA SAVAŞTIĞIMIZ CEPHELER)

- Bu cephelerle ilgili bilmemiz gereken sadece başlıkta yazan özelliği ve isimleridir.
- Bu cepheler Osmanlı Devleti'nin müttefiklerine yardım amacıyla asker gönderdiği cephelerdir.
- Bu cepheler Osmanlı askerinin sınırlarımız dışında savaştığı cephelerdir.

KONU 6: I. DÜNYA SAVAŞI SONUNDA İMZALANAN ANTLAŞMALAR VE I. DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

Ülke	Ateşkes Antlaşması	Ülke	Barış Antlaşması
Almanya	Rethandes Ateşkes Antlaşması		Versay Antlaşması
Bulgaristan	Selanik Ateşkes Antlaşması		Nöyyi Antlaşması
Avusturya-Macaristan	Villa Guisti Ateşkes Antlaşması	Avusturya	St. Jermen
		Macaristan	Triyanon Antlaşması
Osmanlı Devleti	Mondros Ateşkes Antlaşması		Sevr Antlaşması (LOZAN)

PRATİK YÖNTEM: Savaş sonunda imzalanan antlaşmaları ve imzalayan devletleri akılda tutabilmek için;

S	O	N	V	İ	T	E	S
E		Ö	E		R		E
V		Y	R		İ		N
R		Y	S		A		J
		İ	A		N		E
			Y		O		R
					N		M
							E
							N
O		B	A		M		A
S		U	L		A		V
M		L	M		C		U
A		G	A		A		S
N		A	N		R		T
L		R	Y		İ		U
I		İ	A		S		R
		S			T		Y
		T			A		A
		A			N		
		N					

I. DÜNYA SAVAŞININ GENEL SONUÇLARI

- Bazı imparatorluklar parçalandı. (Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Rusya vb.)
- Bazı hanedanlar tarihe karıştı. (Osmanlı, Rusya, Almanya, Avusturya'daki hanedanlıklar)
- Yeni devletler kuruldu. (Polonya, Yugoslavya, Çekoslovakya)
- Bazı ülkelerde rejim değişti. (Rusya-Komünizm, Almanya-Nazizm, İtalya-Faşizm Türkiye-Cumhuriyet)
- Sağlanan barış ve yapılan antlaşmalar kalıcı ve gerçekçi olmadı. Bu yönüyle II. Dünya Savaşına neden oldu.
- Savaştan en karlı çıkan devlet İngiltere oldu
- Denizaltı, tank, kimyasal silahlar ilk kez kullanıldı.
- Cephe kavramı değiştiği için Sivil Savunma Teşkilatı kuruldu
- Sömürgecilik yerine mandacılık doğdu.
- Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kuruldu.